

Bácsme gyeyei Függetlenség

A BÁCSEODRUG VÁRMEGYEI ÉS A ZOMBORI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési ár: Egész évre 10 kor., féltre 5 kor., negyedévre 3 kor. Tanítók részére: Egész évre 8 kor., féltre 4 korona. Egyes száma ára 10 fillér.

A lap tulajdonosa „Bácsme gyeyi Függetlenségi és 48-as Párt” megbízásából:
FALCIONE LAJOS.

Felelős szerkesztő:
PINTER GYULA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Erzsébet-körút 13. sz.
Közlemények és előfizetések ide küldendők.
Megjelenik: vasárnap és csütörtökön.

„Elvégeztetett!”

Désy Zoltánt fölmentették.

A kormány megbukott.

Öt rövid szóban mennyi vigasztalás, mennyi biztató reménység!

Kedden délután ez az öt szó száguldott végig az országon; s nyomában mindenfelé, „Kárpátoktól Adriáig”, hegyen és völgyön, kicsinyek és nagyok között, a megkönnyebülés fohása, a túlradó öröm riadalma röppent ki az ajkakon.

Mégis van hát Isten az égben; mégis van hát igazság a földön. A bűnhődés késhet, de — ime — el nem maradhat.

Igy kellett ennek történnie és imhol, kishitűek voltak azok, akik kétségbe estek s lemondottak minden reménységről. Igaz, hogy ez a politikai kalózbanda immár három hosszú esztendő óta fesztelenül harácsolta az ország legdrágább közkinccseit; bűnbén fogantatott és erkölcselenségben tobzódott; közprédának tekintette az anyagi és morális javakat

egyaránt; történelmünk szomorú eseményekben gazdag nagy könyvét a legpiszkosabb lapokkal fertőzte meg; valóságos Zsodomát és Gomorát csinált ebből a szerencsétlen országból; trónusra ültette a féktelen önzést és láncokra verte a köztisztességet; sáros lábakkal tapodott rá mindenre, ami isteni és emberi törvények szerint szent és sérthetetlen. Ennek a fekete seregnek a csufos bukása tehát szükségképpen a drámai igazságszolgáltatás megkapó erejével hat, fölrázza a lethargiából a lelkeket és új életre kelti az immár ingadozó hitet a jobb jövőben.

Korai dolog lenne most még vérmes kombinációkba bocsátkozni. De egyet bizvást megállapíthatunk s ez az, hogy a hosszú időre szánt bűnös rendszer boltozatának zárköve ki van véve s az összeomlás immár csak rövid idő kérdése.

Boru után elkövetkezett a derű. A sötétséget világosság váltotta fel. Már nemcsak hajnalodik, hanem reggel van. Talán még némi megpróbáltatásokon kell keresztül esnünk; talán még sötét

felhők tolnak a horizontra; de a természetes evolúció törvényszerűségének többé semmi sem állhatja útját: a szabadulást teljes bizonyossággal nemsokára követi a megújulás fényes napja.

A szörnyű tatárjárás utolsó óráit éli. S rövid idő múlva csak egy rossz emlék lesz ez a letűnt sötét korszak, amelyet átok és örök megvetés kísér az enyészet sírgödrébe.

Ezekben a történelmi pillanatokban kinek ne jutna eszébe a költő intése: „Mondottam ember — küzdj és bizva bízzál!”

A mostoha gyermek.

Nem nehéz kitalálni, hogy ez alatt a cím alatt a szegény, elhagyatott kulturáról esik itten szó; amely iránt közömbösséggel, hideg érzéketlenséggel viseltetnek még azok a közéleti és társadalmi faktorok is, akiktől a fölkarolást, a gyámolítást elsősorban lehetne várni. Nem speciális bácskai betegség ez, hanem magyar betegség, amely legfőképpen itt még érezhetőbb, mint másutt.

T Á R C A.

A régi zombori életből.

— Irta: Dr. Donoszlovits V. —

VII.

A lateinerok.

III. Kultura. A gazdag Bácska székvárosának kulturája a közelmúltban, alig volt fejlettebb, mint manapság egy utolsó falué. Ha régezte azt tartották, hogy a szappan és gyertya fogyasztásának mennyisége egyenes arányban áll egyesek felvilágosultságával; ugy bizvást mondhatjuk, hogy az iskola ügy állapota a társadalmi fejlettség legpontosabb jelzője. Jól tudjuk, hogy Minerva Jupiter agyából kiugorhatott egyszerre teljesen készen, vértelve; — de a kultura lassan fejlődik s míg más szomszéd városokban iskolák virágoztak, addig nálunk Pallas Athene nehezen és alig talált meleg otthonra.

Nem is volt még a közel múltban se tanfelügyelő se főigazgató, se kormánybiztos; — az obstinárokból lett iskolaszék gondoskodott mindenről, melynek elnöke sokáig az öreg Ambrózovics volt. A gyermeklételek rendkívül nagy hatással bíró óvoda ügygyel nem törődött senkise, egyes városrészekben egyes intelligensebb özvegy asszonyok szűk szobába „Spiel schuhl” vagy „strick schuhl”-t fartottak néhány hatos havidíj mellett. Elemi iskolák városrészenként voltak elhelyezve — rendszeren a tanító lakásán. Itt tanított Berger Tóni, az örökké vig cimborá: a dalárda volt agilis

karnagya, aki mindig azon törte a fejét, hogy címet kitaláljon a dalárda bemutatására, melynek vége pedig reggelig tartó dárídó volt. Aggregégy volt. Egy ízben a dalárdai helyiség háztulajdonosa, aki legtöbb emeletes házat épített városunkban, újra padlóztatta a dalárda helyiségét, — ez elég jogcím volt egy bankettel való megünneplésre. A háztulajdonos egyik leányát, kinek szép hangja volt — Berger Tóni karmester az énekre tanította. És mivel az időben több nő is éneket tanult, dalárda bevetté alapszabályába, hogy a nők is tagjai lehetnek az egyeletnek. Elérkezett végre a bankett; a dalárda mint mindig — ezuttal is remekelt; a jókedv telőpontra hágott, megindultak a dikciók. Egyszerre csak poharat ragad a háztulajdonos, feláll és következő dikcióba fog bele óriási érdeklődés mellett. „Tisztelt Uraim! (halljuk, halljuk L . . . . . bácsit.) A dalárda alapszabályai értelmében a nő is befogadja. (Nagy derűltég.) Van nekem egy lányom — (zugó éljenzés) ugy hívják, hogy . . . . . (viharos éljenzés!) Azt én a dalárda rendelkezésére bocsájtom, (óriási nevetés és taps) előre is kijelentem, hogy a dalárdának nem lesz vele sok vesződsége, (viharos derűltég) mert gondoskodtam róla, hogy a karmester előbb kipróbálja;” (Tomboló éljenzés és szünni nem akaró taps!)

A Felső városban az öreg kecskeszakállú Szempek tanító nádpálcával verte be a nebulókba a német szuszt és harsogott még a harmadik utcában is a nyitott ablakon át a taktusra ordító gyakorlat: „Affe — majom; Damm — gát; Ecke — borona; Henne — tyuk; Herr — ur; Lamm — bárány; Pfarrerheit — lelkesített

plébánia” stb. A „keca”, ahogy a diákok hívták, még az utcán is a nádpálcával járt s még ott is kidukált a tenyérbevágás, ha a mostani elemi iskola épülete helyén volt üres nagy telken a „Grund”-on klikkerező vagy bugerre sukuló diákját elcsipte. Pedig ott volt a diákok és inasok játéktere, hol két-háromszáz vásott ordító kölyök vazárnap délutánonként egész bőrzét tartott, — melynek rendszeren veszekedés volt a vége. — A labdajátzó hely, a mostani sertéstéren volt, hol Zsuffa Vince, meg Pincehelyi vezetése mellett, vig zsvaj között fél délutánonként át játszotta a város fiatalsága a „sintermétát”.

Micsoda élet is volt az akkot?! Demetrovics Sándor a későbbi tornatanár a „Sana box” már akkor a szerb templom utcában levő két utcára szülő háza nagy udvarában félszáznyi lábtörések és kézficamok voltak, mint az ifjúságnak szabadban való hancurozásánál. Az volt a nap hőse, aki a régi, romokban fekvő „Uj-templom” belső falán kiálló téglákon és gerendákon kapaszkodva a tetejéről a galamb fiókokat ki tudta szedni, persze egypár lábtörés el nem maradt; itt Popini Laci vezetett, aki cirksuz akrobatákat megszágyenítően tudott „gymnasztikálni”. Avagy tudott-e valaki ugy „perkopi” az apatini hid karfájáról a kanálisba leugorni, mint Balázs Jancsi; avagy utolérte-e valaki a Galle gyerekeket a fa mászásba, mikor a Sikarába kellett a legmagasabb fákról a madár fiókokat kiszedni; hát ki verte meg a suszterinasokat, ha nem az erős Tellér Zsiga, ha összekülönböztek a galambászok? Nem volt itt sok panaszkodás, feljelentés, rendőri beavatkozás, — de bicskázásra, mint most soha-

Erről mondott nagy igazságokat a Bácsbodrogmezei Történelmi Társulat közgyűlésén a társulat elnöke, Kozma László. A közgyűlés annyira átértékelte a beszédből kiáramló keserűség és panasz jogosságát, hogy elhatározta a beszédnek a helyi sajtó útján való közreadását, abban a reményben, hogy az előkelő helyről elhangzott panaszos fölszólalás nem lesz „kiáltó szó a pusztában.” Részünkről is osztjuk ezt a reménységet; azért készséggel közöljük a szép és megszívlelésre érdemes beszédet a következőkben:

Tisztelt közgyűlés!

Az az érdeklődés, melyből társulatunk táplálkozik, az elmúlt esztendőben is azzal a hullámmal jelleget birt, mely olykor az apadás színét viseli magán. De az ilyen fogyatkozási tünet ne csüggeszen el bennünket, mert nem kivételesen velünk szemben nyilvánul.

Közéletünk sivársága általános, mely önzetlen vezérgondolat, eszményi hevülések nélkül szűkölködik. A hazai egyesületi élet pangása általában eiszmorító. Az anyagiasság, a sóvár pénzszereget szenvedelmé előtt elhomályosul sok törekvés, mely önzetlen támogatást igényelne, — s a mennyi érdeklődését a társadalomnak ez az anyagiasság még érintetlen hagyta: azt absorbeálja a nálunk mindent fölemészítő politika . . .

A tudományoszeretet humusza pedig itt nálunk a lelkekben csak egy igen vékonyka réteg, melyet a tavaszi szél is könnyen elsöpör, nyári eső is könnyen elmos . . . A történelmi szellem ápolása, a régiség tudománya éppen sivataghoz készül hasonlítani, mintha Henszmann Imre, vagy Rómer Flóris sohasem éltek volna és nem tették volna azt a műveltség elismert közügyévé.

Bizony, bizony, magunk is nem egyszer révedezve nézünk körül: hol is van az a közönség, mely olvassa azt, amit írunk, hallgatja

azt, amit beszélünk? Merre vannak, akiket íntsünk, akiket tanítsunk, akiket leikésítsünk?

Igazán nyomasztó például elgondolni: hogy ebben a vármegyeházában — melyben muzeumunknak harminc év óta, ha szinte szűkes, de állandó otthona van — vannak törvényhatósági, szintén évek hosszú sora óta itt működő tisztviselők, még pedig olyan rangban, melyhez ha már csak a művelt izlésű példamutatás jogos igényét is méltán köthetjük hozzá, noha a megye törvényhatósága kérvényeinkkel nem egyszer foglalkozott, noha tőlünk bizonyos kérdésekben ismételve véleményét is kért — ismétlem, vannak vármegyei tisztviselők, akik muzeumunkat soha meg nem nézték, nyilván álmuk sem volt róla, hogy ezek a mi tekintélyes gyűjteményeink velük egy fedél alatt tartózkodnak.

Mai közgyűlésünk résztvevő tagjainak kicsi gárdája szintén e gondolat keretébe sorakozik.

Ám ezeken az általános jellegű bajokon mi, a rendelkezésünkre álló erővel nem segíthetünk.

Hiszen mi keserű szívvel látjuk, tudjuk, hogy a muzemai gyűjtésnek ugyszólván valamennyi tárgya könnyen veszendő. Föld eltemei, víz elmossa, szántóvető összetöri, pallérok elhányják . . . A néprajzi anyag rohamosan pusztul el a vidéken . . . Vagy, ha nem ez a megőrzésre méltó anyag sorsa: akkor élelmes külföldi Kalmárok birtokába kerül java részük, akik itt ólálkodnak körülöttünk és a pénzzel sem fukarkodnak. Ugyanaz a veszedelem fenyegeti a nemzetiségi vidékek múkincseit, templomok, parochiák művészeti csebecségeit . . . A lesben álló régiségkereskedők Eldorádója Magyarország . . .

Tartunk tőle, hogy elszórt műemlékek gondozás híján pusztulnak el, mert a közönség nem ismeri értéküket. Történelmi kufók rongyolódhatnak falusi házakban, tudatlan emberek kezei közt,

Bölcsekedjünk e fölött, t. közgyűlés?

A muzeumok iránt már az iskolákban kellene a tanulók érdeklődését felébreszteni. Szemléltető táblák képei mellett lehetne velük

megértetni, hogy bizonyos tárgyak megbecsülése közművelődési feladat, ezek mellett lehetne nekik regét mondani népvándorlásról, római legiók dolgáról, török világról Magyarországon. stb . . .

Akkor majd az egyszerű földműves is bevinné leleteit, miket talál, miket ásója, ekéje kivet, bevinné a muzeumba és nem rugná félre, vagy nem töltene régi edények cserepeivel feliratos kövek törmelékeivel országuti kátyút . . .

De mi, a mi csekély erőnkkel ezeket az állapotokat meg nem fordíthatjuk.

Azt azonban, ami erőnkől, tehetségünkől telik, igyekezzünk megcselekedni. Senki sem vádolhat arról, hogy tisztos kötelességeinket elhanyagoljuk.

Választásainkban, munkatársaink megválogatásában nem neveket kultiválunk, hanem olyan férfiakat keresünk, akik feladataink iránt való komoly érdeklődésüknek, a munkakedvüknek kétségtelen jeleit adják.

Ám ebben az irányban nem kívánom a t. közgyűlés figyelmét fárasztani. Ellenben két momentumról kötelességemnek tartom a t. közgyűlés előtt való megemlékezést. Két olyan lépésről, melyet a társulat vezetősége, felelőssége tudatában is ugyan, de kiválóképpen társulatunk jövője érdekében szükségesnek látott megtenni. Mindkét lépést a jogos aggodalom sugallotta.

Bizonyára méltóztatnak még emlékezni arra t. közgyűlés, hogy már szinte két esztendeje a D. M. K. E. elhatározta, hogy itt Zomborban egy internátussal kapcsolatos kulturpalotát épít, melyben a mi muzeumunk is állandó és megfelelő hajlékhoz jutna. A megfogant eszme eleinte hatalmas lendülettel indult meg teljesedése felé. A segélyek iránti kérvények utnak indítottak egyfelől Zombor sz. kir. város, másfelől Bácsbodrog megye törvényhatóságaihoz. Zombor városa még az 1911. évben harminc éven át fizetendő évi 2500 korona segélyt szavazott meg az építkezés céljaira. Ám a vármegyén egy akadály a nagyfotosságu közművelődési intézmény létesítésének útjába

sem fajult el a duhajkodás; — szelidebbek voltak az erkölcsök, nem durvultak, nem vadultak el, mint manapság. Sztrilich Zsiga is csak véletlenül lőtte ki a náluk vendégségbe volt Simonovics Elek járásbíró nevének egyik szemét. Nem is csináltak belőle kázust, se kártérítést, se porlekedést.

Szelencsében Knezevics tanítóhoz jártak a bunyevácok, akinek nagy része van abban, hogy a bunyevácokat sokban megmagyarosította. Az elemi két felsőbb iskola a mai főgimnázium helyén állott egy emeletes, granárum szerű régi kincstári épületben, melyet némelyek török épületnek szeretnek állítani. Fatorony volt rajta, melyben a kisharang többször hívta napközben a diákokat az iskolába. Az udvarán hátul egy óriási nagy téglahalmaz volt, elől évtizedek óta összegyülemlt szemét, illetve trágya domb és egy minden primitív kulturát megszégyenítő, óriási nagy, bódé szerű, rettenetes állapotban levő illemhely. Ilyen helyen gyűlt össze a város ifjúsága. Alul voltak a görög keleti vallású, szerb tanulók iskolái, míg fenn az emeleten a magyarok. A szü indiánusok csatakiáltásai csak szelid suttogások voltak azon üvöltéshez képest, mikor hol a magyarok rohantak le a szerbekre, vagy a szerbek toltak fel a magyarokra az emeletre, de fogkiverés és fejbeverés napirenden volt. Ha pedig a diákokat a tanítók szétválasztották, akkor meg a tanítók veszték össze — mert egyik se hagyta a jussát — mindenki pártfogolta a maga nebulóját. Utassi, Pencs és Gráff Nikáz tanítók itt verték fejünkbe a der-diedas-t és felettünk chorusba a kérdésre: Ki a haza bölcse? A Deák! Ki mentette meg a

Hazát? A Deák! Ki a legnagyobb hazafi az országban? A Deák! Ki koronázta meg a királyt? A Deák! Hogy ezt aztán éppen el ne felejtjük, mindenkinek egy hatost kellett hozni a tanítónak, amelyért az megvette a koronázási képet és kifüggesztette az iskolába. Mindenki kíváncsi volt a képre és általános nevetésbe tört ki az egész osztály mikor a képen meglátta a püspöksüveges papokat — lóháton. Ki is dukál! ezért, néhány fülcibálás meg arculcsapás. Legrusszabbul járt szegény Cziczmann Gyula, egy harisnyakötő vézna fia, aki a szelid kézügyintéstől nemcsak hogy megsüketült, de harmadnapra, aggyulladásban bele is halt. Három napig beszéltek róla — s a feledés hirtelen borította emlékezetét, nem volt akkor hírlap, mely azt, mint szenzációt közölte volna, s bíróság, mely azt kereste volna.

A leányiskolák nagyjából magániskolák voltak. Özv. Schmidiné, Bulla vármegyei főorvos leánya leányintézetét az előkelőség virág-bimbói látogatták. Ide járogattunk tánciskolába. Az időben egy táncmester vetődött városunkba — az öreg Schmidl, de aztán az meg is tanította a legügyetlenebbet is a kőrmagyarra, melyet két hónapig nyuzott és még akkor se tudott neki senkisémet „pokázni” — mint ahogy németes kiejtéssel mondta — még Trischler Franci sem, a korán elhat polgármester, akit pedig, mint „vortánzert” mindenki becézett. Micsoda táncszobák voltak azok! A Polgári Caszino mellett, a Szemző Gyula háza helyén egy nagy kert volt és abban egy fabódé. Itt húzta Hercenberger Sándor reggelig. Három hatos volt az antre és a férfiaknak egy font Milly gyertyát kellett hozni, a hölgyeknek csak-

rot, mellyel a szállat feldiszitették. Schönagl cukraszott ott volt a fagyalittal és Möriz Sámuel kucséber a pomarancsnikkal, aki nappal ruhapucolással foglalkozott. Aki éhes volt, az kiment az udvarra — ott bugerért prehaszi vurstot ehetett. Idylli állapot.

Özv. Mokry Amália leányintézetében nagyjából idegenek leányai jártak, — itt már a magasabb oktatásban részesültek a növendékek. A tanítás szabadabb volt. Egyszer egy álarcos bált rendeztek, mely miatt az intézetet hírlapilag megtámadták — s melyből áldatlan hírlapi problema fejlődött ki. Jauch Ferenc leányiskolája a legkedveltebb volt az egész városban. Örömmel és kedvvel jártak ide a leányok — de senkisémet tudott oly gyengéden, odaadóan és nemesen érző szívvel bánni a leányokkal, mit ez a minden ízében kiváló paedagógus, aki aggkoráig fáradt e rögzös pályán, egész életét több leány generációnak szentelte, kitől leánynemzedékek tudásukat, társadalmi műveltségüket és hazafiságukat nyerték. Intézetében levő „Kis kör”-e a leányok kedves összejövetele volt. Köszönet és hálában részesült eleget, de onnan, — ahonnan kellett volna jönni — az elismerés meleg sugara nem édesítette meg aggkorát.

Mind oly csekélységek, — mind oly semmiségnek látszó események, — melyek azonban magukban hordták az ebből később kifejlődött és megizmosodott magasabb kultúra csiráit.

(Folytatása következik.)

vetette magát, — ennek az áldatlan ellenhatásnak az elhárítását szerencsém volt nekem, az összes helybeli kulturintézmények képviselőiből alakult küldöttség élén a vármegye akkori főispánjánál szorgalmazni. Nem kívánunk eljárásonknak kelleténél nagyobb jelentőséget tulajdonítani, de az elvitathatlan, hogy a dolgok bekövetkezett fejleményében tényező volt. A megye törvényhatósága ugyanis, meghozott határozatában, a tervbe vett internátus építkezési költségeihez egyszersmindenkorra 50.000 koronával hozzájárul úgy, hogy az építkezés legkésőbb 5 éven belül, vagyis 1917. év végéig megkezdendő. Ismertettem ezekben az ügy részleteit azért, mert hiszen évről-évre ismétlődnek panaszaink és évről-évre nyomasztóbban érezzük azt, hogy muzeumunk mostani helyiségeinek szűk és szinte megközelíthetetlen volta miatt — nem bírván szoros és folytonos kapcsolatot tartani az élettel — feladatunkat sem teljesíthetjük azzal az intenzivitással, melylyel kellene. Ez volt az egyik lépésünk, melyre a t. közgyűlés utólagos jóváhagyását kérjük.

A másik lépés megtételére szintén az aggodalom indított bennünket. Mai erőviszonyaink között nem bírjuk hivatásunkat úgy betölteni, amint azt társulatunk kitűzött célja, a minden vonalon jelentkező rohamos fejlődés követelményei mellett megkíváná. Működésünk egyszer-egyszer: erőfeszítés, mely kimerít; máskor ugyszólván tengődés, mely megöl. Mindenekelőtt anyagi eszközeink gyarapítása mutatkozik elkerülhetetlennek.

A társulat vezetősége elsősorban azon férfiu hajlandóságát kívánta javunkra biztosítani aki ma Bácsbodrog vármegye főispáni székében ül. Küldöttségileg tisztelegtünk előtte. Kértük egyéni jóakarát — és azután kértük támogatását azon irányban, hogy Bácsbodrog vármegye törvényhatósága társulatunkat bizonyos állandó évi segélyben részesítene. — Örömmel említem fel itt öméltsága választát, melyben a közművelődés fontosságának elismerését és közlebről a mi törekvéseink egyéni megbecsülését hangsúlyozta, ez a nyilatkozat benső volt és hallani mindnyájunknak jól esett; viszont az a kijelentése, melyben benyújtandó folyamodásunk majdani lelkes támogatásáról biztosított bennünket: határozott volt, egyenes, bátorító és biztató . . .

A megnyugvának aszal a jóleső gondolatával fejezem be mai előterjesztésemet, melyet a főispán válasza váltott ki lelkünkben, amelynek hatása alaf a kétség és aggodalom: bizalommal és reménnyé változik.

A Bácsbodrog vármegyei történelmi társulat XXX-dik évi rendes közgyűlését ezennel megnyitom.

HIREK.

Politikai tüntetések. Désy Zoltán fölmentése, Lukács megbélyegzése és a kormány bukása alkalmából a lelkesedés örömtüzei lobognak mindenfelé, az ország fővárosától kezdve a legkisebb faluig, ahol tisztességes hazafiak élnek. Az általános öröm mindenütt tüntetésekben nyilatkozik meg. Zombor sem lehet és nem is akar kivétel lenni. Zombor *tisztességes lakosságának* is hangosan kell nyilvánítania érzelmeit; s pártunk vezetősége gondoskodik is a manifesztáció módjáról és eszközeiről. Ugy tudjuk, hogy tüntető felvonulás és bankett van tervbe véve szombatra. A pártvezetőség azonban csak lapunk zárta után hozhatja meg határozatát. Azért a szükséges tudnivalókról majd plakátokon vagy más alkalmas módon kap értesítést a közönség.

A főgimnáziumi ifjúság rajzkiállítása. Semmisen jellemzi jobban a zombori közönség érzéketlenségét a kultura iránt, mint az a közbösség, melyet a főgimnáziumi ifjúság rajz-

kiállításával szemben tanusit Csak néha és kevesen nyitják meg a kiállítási terem ajtaját, s csodálatosképpen még a szülők is tartózkodnak a látogatástól. Pedig a szülők, a műbarátok és a kulturális haladás hívei nagy gyönyörűségeket találhatnak azokban a produktumokban, melyeket Király Lajos tanár tanítványai a kiállításon közszemlére bocsátottak. A kiállítás a maga egészében ékesenszóló tanubizonyosága a szaktanár lelkiismeretes buzgóságának, magas színvonalú tudásának, a tanításban való ügyességének és avatottságának, valamint az ifjúság szorgalmának és meglepő készségének. Nincs ott egyetlen selejtes munka, a maga nemében mindegyik figyelemre méltó, de vannak olyan képek és rajzok, amelyek a legmesszebb menő várokozásokat is felülmúlják és egyik-másik ifju művészi képességének és hivatottságának tanujeleit szolgáltatják. Érdem szerint az összes kiállítókat neveit dicsérettel kellene felsorolnunk, de arra — sajnos — elég térrel nem rendelkezünk; csak néhányat íjtok sorolunk fel tehát, akiknek munkái megkapták a figyelmünket. Lehet, sőt bizonyos, hogy a rövid szemle alatt több jeles képen vagy rajzon átsiklott a szemünk, de azoknak bizonyára majd megadják mások az őket megillető dicséretet. Kiváló alkotásaiért (olaj és aquarel képek) különös elismerés illeti a következő ifjakat: Erdélyi Árpád VII. oszt. tan. Stverteczky Aladár VII. oszt. tan. Kovalovszky József VII. oszt. tan. Tápai Alajos VIII. oszt. tan. Keszler József VII. oszt. tan. Bárány Imre V. oszt. tan. Bázner István VI. oszt. tan. Irig Dénes V. oszt. tan. Horvátovics István VI. oszt. tan. Faragó Gyula VI. oszt. tan. Fehér István VI. oszt. tan. Konyovits Emil V. oszt. tan. Duchon Béla, Parsetics I. Zaručky I. VI. oszt. tan. Kovács Béla IV. oszt. tan. Keleti Miklós IV. oszt. tan. Körtvélyesi Iván III. oszt. tan. Görög pótló rajzokban kitűntek: Irig Dénes V. oszt. tan. Bázler István VI. oszt. tan. Erdélyi, Stverteczky, Bárány, Huber, Faragó, Kovalovszky, Tápai, Komáromy, Applshofer. Mértani rajzokban: Baky József, Pávó Elemér, Hier Jenő, Matisz Endre, Budivlits, Scheffer, Buner, Bérics, Kommer, Körtvélyesi, Matarits, Heck, Hülsner, Engelsmann, Hier, Kovács, Léderer, Takács, Maglits, Hier, Keleti, Szabó, Sulyok. Szabadkézi rajzban: Hillier, Urszó, Sulyok, Ballun, Markovits stb. stb. Aki efféle szép dolgokban gyönyörűségét találja, annak a legmelegebben ajánljuk a kiállítás látogatását. Amint láttuk, néhány csinos kép már elkelt; úgy hisszük, hogy még több is el fog kelni.

Molnár Károly gyászja. Részvétellel vettük a gyászhirot, hogy Molnár Károly udvari tanácsost, volt országgyűlési képviselőt, a Zombori Agrár Takarékpénztár igazgatóját súlyos csapás érte, édesanyjának, özv. Molnár Miklósné szül. Poór Matild urnőnek május hó 30-án élete 76-ik évében történt hirtelen elhunytával. A megboldogult matróna látogatáshoz jött Zomborba, fiához. Molnár Károly udvari tanácsoshoz s itt érte a váratlan halál. Holttestét Zomborból lakóhelyére, Ujvidékre szállították és ott helyezték örök nyugalomra. A köztisztületben állott urnőt nagyszámú, előkelő rokonság gyászolja.

Sebészeti szanatórium Zomborban. A zombori szolgabírói járás uj járásorvos, dr. Donhoffer Szilárd sebészeti szanatóriumot rendezett be Zomborban, a Deák Ferenc-körut 18. szám alatt lévő Ambrózovits-féle házban. A modern igényeknek mindenben megfelelő szanatóriumban a legkomplikáltabb esetek is biztos és szakszerű kezelésre találhatnak s nehéz operációk is loganatosíthatók, mert dr. Donhoffer a fővárosi klinikának hosszabb ideig működött, mint asszistens, a legkiválóbb sebészprofesszorok és operatórok mellett. A sebészeti szanatórium ünnepélyes megnyitása a vármegyei és városi hatóság fejeinek és majdnem az egész orvosi karnak részvételével a múlt vasárnap ment végbe. A megnyitást dr. Donhoffer vendégszerető házában ebéd fejezte be.

A tanfelügyelő szabadságon. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Faragó János kir. tanfelügyelő részére folyó évi július 2-től kezdődőleg 6 heti szabadságot engedélyezett s ezen időre a hivatal vezetésével, s a közigazgatási bizottságokban való előadói tisztséggel Pethő János kir. s. tanfelügyelőt bizta meg.

Gyermekmajális. Gyönyörű időben lett megtartva a zombori rom. kath. fiu népiskola majálisa e hó 3-án. Szent mise hallgatása után zeneszó mellett vonult a 800 főből álló gyermekcsereg a Schweidel szobor elé, ahol a Hymnust elénekelték, mely után a Sikarába ment. Pompás látványt nyújtott a zászlókat lobogtató vig. gyermekcsapat, amelyet az egész uton kíváncsi nép kísért. A Sikarába. ére virslit és két sóskiflit kapott minden tanuló, amelynek elfogyasztása után vígan játszódtak ebéd idejéig. A nagy üstökben rottyogó marhapaprikás főzésének számtalan nézője akadott: a közönség nagy kedvteliséssel nézte a tálalást és a jóízű ebéd elkötését. A délután játékkal, versenyesséssel és léggömbök eresztésével telt, este pedig a szokásos tűzijátékban gyönyörködött a nagyszámú közönség, melyet jó Czinkler Gyula bátyánk rendezett kiváló ügyességgel és szakértelemmel. A sikerült tűzijáték után a fiatalság táncra perdült a vendéglő nagytermében, míg a többiek lassan elszéledtek. Zombor városának jótékony közönsége adományaival valóban nagyszerű és feledhetetlen napot szerzett az ártatlan gyermekeknek, önmagának pedig kedves szórakozást. A gádori tűzoltózenekar különös dicséretet érdemel kitűnő és szorgalmas játékáért. Bartoly N. máv. állomásfőnök a tanítótestület kérelmére szíves készséggel csatoitott a Sikarából tíz óra után induló vonathoz elegendő kocsit s így akadálytalanul bonyolítottatott le az erdőmelletti óriási forgalom. Tudósításunk nem volna teljes, ha meg nem emlékeznénk arról a lelkes örömről, amelyet Désy felmentéséről szóló hír a majálison szórakozók között előidézett.

Halálozás. Hoffmann Sebestyén vármegyei aljegyző május hó 30-án 34 éves korában hosszabb betegség után Csonoplyán meghalt. Temetése június 1-én ment végbe Csonoplyán. A végtisztességtételben a vármegyei tisztikar testületileg vett részt.

Hangverseny. Raab Károly hangszerkereskedő jubiláris hangversenye — melynek programját már közöltük — június 3-án ment végbe a Vadászkürt nagytermében. A közreműködők nagy sikereket értek el és megérdemelt zajos tetszésnyilvánításokban részesültek.

Csalók a vásáron. A vasárnapi országos vásár alkalmával jó fogást csinált a rendőrség. Elcsipett egy vásári csalót és minden valószínűség szerint leleplezett egy veszedelmes bandát, amely a vásárokon a pénzváltások révén szokta becsapni a vevőket. Vasárnap ugyanis a zombori gőzmalom részvénytársaság könyvelőnöje valami apróságot vásárolt egy vidéki árustól és egy 20 koronást adott az eladónak, aki azonban 10 koronából adott vissza. A megcsalt úri nő előbb azt hitte, hogy tévedés történt; figyelmeztette az eladót, hogy ő 20 koronással fizetett. De a csaló bűvész ügyességgel tüntette el a 20 koronás bankjegyet és egy készen tartott 10 koronást mutatott fel, hevesen vitatván, hogy ő jól adott vissza. A károsult látta, hogy előre fölkészült csalóval van dolga; eltávozott tehát, de föllette magában, hogy lealcazza a jó madarat. Később tehát odaküldte egyik ismerősét tanu kíséretében a csalóhoz, akivel ez ugyanazt a jelenetet játszotta végig. Csak hogy most már nemcsak szemtanu igazolta, hogy a vásárló 20 koronással fizetett, hanem a 20 koronásnak a számát is előre följegyezték s mikor az értesített rendőrség a csalót megmotozta, a megjelölt 20 koronást megtalálta nála. A kétségtelen bizonyítékkal szemben a csaló kénytelen volt a turpisságot beismerni és vallomásától kiderült, hogy ezt a manipulációt egy egész csalóbanda üzletszerűleg űzi a vásárokon és piacokon. Minden valószínűség szerint most már hurokra kerül az egész banda.

A rendőrök sikere. A Fehérgalambutca sarkán lévő Prokop-féle házba vasárnapról hétfőre menő éjjel ismeretlen tettesek betörték s egy csomó füstölt húst, sonkát, szalonnát vittek el. A rendőrség a nyomozásnál segítségül hívta a „Vagyonörző vállalat” betanított rendőrököt, amelyek (vagy pardon, akik) a csonoplyai utra vezették a nyomozókat. Az ellopott élelmiszereket meg is találták és fölfedezték a tetteseket is.

HIRDETÉSEK.

MEGHIVÁS.

AZ 1898. ÉVI XXIII. T. C. ALAPJÁN ALAKULT
ORSZÁGOSKÖZPONTI HITELSZÖVETKEZET
KÖTELEKEBE TARTOZÓ
Z O M B O R I
BUTORIPARI ÁRUCSARNOK SZÖVETKEZET
MINT AZ ORSZÁGOS KÖZPONTI HITELSZÖVETKEZET TAGJA
1913. ÉVI JUNIUS HÓ 8-ÁN D. E. 10 ÓRAKOR
SAJÁT HELYSÉGÉBEN

RENDES KÖZGYŰLÉST

tart melyre a tagok az alapszabályok 40. §. értelmében meghívotnak.

NAPIREND:

1. Mult évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása.
2. Zárszámadosok megvizsgálása és a felmentvény megadása.
3. Mérleg megállapítása.
4. Tiszta jövedelemről való rendelkezés.
5. Az igazgatóság 5 tagjának választása.
6. Netáni indítványok.

A felügyelő bizottság által megvizsgált évi mérleg szövegünket helyiségében kifüggesztett és mindenki által megtekinthető.

Zombor, 1913. évi május hó 28-án.

93-2-2

Az igazgatóság.

Kristály tiszta műjeget

bármilyen mennyiségben
házhoz szállítja

Telefon: 112. 88-5 „Unló“ jeggyár.

HALPAPRIKÁS!

Van szerencsém a mélyen
tisztelt Zombori kiránduló
közönség szives tudomá-
sára hozni, hogy Apatinban

a Part-utcában a Halkivitteli
Társasággal szemben levő

VENDÉGLŐM

KERTHELYISÉGET meg-
nyitottam. Minden órában
sült hal, kitűnően elkészí-
tett halpaprikás kapható.

Jó borok, figyelmes ki-

szolgálat, olcsó árak!

Szives pártfogásukat kéri

SCHILLER MIKLÓS

vendéglős és halászmester.

91-5 3

Üzlethelyiség

kiadó Zrinyi-utcában

a Tárcay-féle házban.

Bővebbet: Michailovits gyógyszer-tárában.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságtól.

3977. sz. 1913.

Árverési hirdetmény-kivonat.

A zombori takarékpénztár végrehajtónak, Ivánkovits Róza és társai végrehajtást szenvedők ellen indított végrehajtási ügyében a telekkönyvi hatóság a végrehajtási (utóajánlatra az újabb) árverést 650 korona tőkekövetelés és jár. behajtása végett a zombori kir. törvényszék, a zombori kir. járásbírószék területén levő, Zombor városban fekvő s a zombori 1407. számú betétben foglalt s felerészben Ivánkovits Bóna, másik felerészben kiskoru Bocsa Éva, kiskoru Bocsa Ferenc, Bocsa András, kiskoru Bocsa Mátyás, kiskoru Bocsa Gyula, kiskoru Bocsa Róza nevének álló A. I. 1. sor. 2905. hrsz. Bánát külváros 431. öisz. 49 □-öl ház és udvar és 2. sor. 2906. hrsz, 202 □-öl kertre 1629 korona kikiáltási árban elrendelte.

Az árverést 1913. évi június hó 25. délutáni 3 órakor a telekkönyvi hatóság hivatalos helyiségében (Megyeház I. em. 18. ajtószám) fogják megtartani.

Az árverés alá kerülő ingatlanok a kikiáltási ár $\frac{2}{3}$ -nál alacsonyabb áron nem adhatók el. Az árverési szándékozók kötelesek bánatpénzül a kikiáltási ár 10% át készpénzben vagy az 1881. LX. évi t. c. 42. § ában meghatározott árfotyammal számított óvadékképes értékpapírosban a kiküldöttnél letenni, vagy a bánatpénznek előleges bírói letétbe helyezéséről kiállított letéti elismervényt a kiküldöttnek átadni és az árverési feltételeket aláírni (1881. LX. t. c. 147., 150., 170. §§. 1908 XL. t. c. 21. §.)

Az, aki az ingatlanért a kikiáltási árnál magasabb ígéretet tett, ha többet ígérni senki sem akar, köteles nyomban a kikiáltási ár %-a szerint megállapított bánatpénzt az általa ígért ár ugyanannyi % ig kiegészíteni (1908. XLI. t. c. 25. §.)

Zombor, 1913. évi április hó 7. napján.
Radány s. k., kir. tszéki bíró.

A kiadmány hitelül:

Weber s. k.,
tkvvezető.

Ház eladás.

Villanyvilágítással berendezett telep-utcai 5. számú ház, mely 4 szoba, 2 konyha és csukott gangból áll, szabad kézből eladó. Bővebb felvilágosítást ad a tulajdonos: Krimer András, Telep-utca 5. szám.

97 3 1

ELADÓ HÁZTELKEK.

Ujzombor átellenében, a Thökölyi-uton, az ugynevezett VILLA TELEP tószomszéd-ságában :: 55 HÁZTELEK

KEDVEZŐ FELTÉTELEK MELLETT ELADÓ.

Bővebb felvilágosítással
szolgál a tulajdonos

Benya Antal,

ZOMBOR, Kalap-utca 31.

52-35-23

VAN SZERENCSEM A N. É. KÖZÖNSÉG B. TUDOMÁSÁRA ADNI, HOGY SAJÁT KÉSZÍTMÉNYŰ MÉRLEGEKET ÁLLANDÓAN RAKTÁRON TARTOK, UGYSZINTÉN BÁRMILY MÉRLEGJAVÍTÁSOKAT IS ELFOGADOK. LAKATOS SZAKMÁBA VÁGÓ ÖSSZES MUNKÁKAT ÉS JAVÍTÁSOKAT IS ESZKÖZLÖK.

TISZTELETTEL

PARCSETITS MIHÁLY,
LAKATOS MESTER. (ZOMBOR, DOB-UTCA 29.)

98-6-1

UGYANITT EGY JÓ HÁZBÓL VALÓ
FIU TANONCUL FELVÉTELIK.

Közkedveltté lett!!

kellemes íze, jósága és olcsósága által a

PÉCSI TETTYE

kristálytiszta forrásvíz,

mely szénsavas víz ma már szegény és gazdag legkedveltebb asztali itala.

Gazdasszonyok és vendéglősök öröme

90-104-102

ha e kiváló vizet adhatják asztalukra.

Kapható minden fűszerüzletben és vendéglőben